

50 godina Pneumoftiziološke sekcije / Pulmološkog društva Hrvatske udruge medicinskih sestara

50 years of the Pneumophthisiology Section/Pulmonology Society of the Croatian Nurses Association

Tatjana Munko

Glavna sestra Pulmološkog odjela, Specijalna bolnica za plućne bolesti, Rockefellerova 3, 10 000 Zagreb, Hrvatska

Zaprimljeno / Received October 21st 2024;

Prihvaćeno / Accepted October 28th 2024;

Ključne riječi: Hrvatska udruga medicinskih sestara, pedeseta obljetnica, pulmologija, Pulmološko društvo medicinskih sestara, sestrinstvo

Keywords: Croatian Nurses Association, 50th Anniversary, Pulmonology, Pulmonology Society of Nurses, Nursing

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Tatjana Munko, mag. med. techn., Specijalna bolnica za plućne bolesti, Rockefellerova 3, 10 000 Zagreb, Hrvatska, e-mail: tanjka.munk@gmail.com

Profesionalno udruživanje medicinskih sestara na našim prostorima kasnih 1960-ih godina obilježilo je osnivanje sekcija koje se profiliraju prema određenim sestrijskim specijalnostima. Među njima bila je i Pneumoftiziološka (pulmološka) sekcija [1].

Pulmološko društvo Hrvatske udruge medicinskih sestara (HUMS) jedno je od najstarijih društava HUMS-a, djeluje od 1974. godine, a ove, 2024. godine obilježava pedeset godina postojanja i stručnog djelovanja. Od osnutka sve do danas najvažniji cilj i svrha Pulmološkog društva HUMS-a bila je pružiti i omogućiti edukaciju medicinskim sestrama u pulmologiji kako bi pružile što bolju skrb pacijentima.

Pneumoftiziološka sekcija Društva medicinskih sestara i medicinskih tehničara Socijalističke Republike Hrvatske (SRH) osnovana je 22. studenog 1974. godine, a danas djeluje pod imenom Pulmološko društvo Hrvatske udruge medicinskih sestara. Osnivačka skupština održana je uz potporu Zbora liječnika Hrvatske, Zavoda za zaštitu zdravlja Hrvatske te Odjela za proučavanje i suzbijanje plućnih bolesti i tuberkuloze. Za prvu predsjednicu izabrana je Katarina Krvavica na čiju inicijativu je i pokrenuta ideja osnivanja sekcije. Osnovni ciljevi sekcije bili su: stručno usavršavanje članova, proučavanje stručnih problema i prijedloga za njihovo rješavanje, etičko uzdizanje članova, suradnja s drugim stručnim sekcijama i organizacijama te organizacija simpozija i stručnih seminara. Sekcija je u počecima svoje predsjednice birala na mandat od dvije godine. Naizmjenično su se birale predsjednice iz bolničke i dispanzersko-patronažne službe kako bi se osnažila veza između bolničke i dispanzerske službe. Nakon isteka mandata, predsjednice su nastavljale svoj rad i doprinosile razvoju i napretku Društva putem aktivnosti u Izvršnom odboru, uredništvu Bilte-

The professional association of nurses in our region in the late 1960s was marked by the establishment of sections profiled according to certain nursing specialties. Among them was the Pneumophthisiology (pulmonology) section [1].

The Pulmonology Society of the Croatian Nurses Association (CNA) is one of the oldest CNA's societies, operating since 1974, and this year, 2024, marks fifty years of existence and professional activity. From its foundation until today, the most important goal and purpose of the Pulmonology Society of CNA was to enable education for nurses in pulmonology in order to provide the best possible care to patients.

The Pneumophthisiology Section of the Society of Nurses and Medical Technicians of the Socialist Republic of Croatia was founded on November 22, 1974, and today operates under the name Pulmonology Society of the Croatian Nurses Association. The founding assembly was held with the support of The Croatian Medical Association (CMA), the Institute for Health Protection of Croatia, and the Department for the Study and Suppression of Lung Diseases and Tuberculosis. Katarina Krvavica was elected as the first president, on whose initiative the idea of establishing the section began. The main goals of the section were: professional development of members, study of professional problems and proposals for their solution, ethical elevation of members, cooperation with other professional sections and organizations, and organization of symposia and professional seminars. In the beginning, the section elected its president for a two-year mandate. Presidents were alternately elected from the hospital and dispensary-patronage services in order to strengthen the connection between

na ili pisanjem stručnih radova [2]. Predsjednice od osnutka Društva do danas bile su: Katarina Krvavica (1974. – 1976.); Blanka Trajkovski (1976. – 1978.); Stana Lovrić (1978. – 1980.); Đurđa Gec (1980. – 1982.); Katica Bauk (1982. – 1984.); Gordana Fučkar (1984. – 1986.); Ružica Gračak (1986. – 1988.); Katica Sever (1989. – 1992.); Ana Matajić (1992. – tri mjeseca); Anđelka Mrvelj (1992. – 1996.); Rosana Svetić Čišić (1996. – 2004.); Jasminka Ban Grahovac (2004. – 2009.); Marijeta Fištrek (2009. – 2017.) i Tatjana Munko (2017. –).

Prvo stručno savjetovanje za medicinske sestre u pneumoftizilogiji održano je 1974. godine u Zagrebu. Pneumoftiziološka sekcija organizirala je samostalno ili u suradnji s drugima svečane sastanke povodom Međunarodnog dana sestrinstva. U suradnji sa Zborom liječnika 1975. godine organizirano je 2. Savjetovanje Pneumoftiziološke sekcije, a u Beogradu je od 28. do 30. svibnja iste godine održan 15. Kongres pneumoftiziologa Jugoslavije na kojemu su prvi put aktivno sudjelovale i medicinske sestre Pneumoftiziološke sekcije Hrvatske [3]. Uz promjenu patologije na dišnom sustavu dolazi i do promjene u nazivlju, stoga pneumoftizilogija mijenja naziv u pulmologija, pa slijedom toga i Pneumoftiziološka sekcija mijenja naziv u Pulmološka. U vrijeme Domovinskog rata, 90-ih godina prošlog stoljeća, društvo nastavlja sa stručnim radom te se organiziraju stručni skupovi u Klinici za plućne bolesti Jordanovac. Povodom Dana sestrinstva 1998. godine organizirana je Proljetna pulmološka radionica u Klinici za plućne bolesti Jordanovac. Zahvaljujući suradnji s *American International Health Allianceom* (AIHA) u Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ 1998. godine otvoren je edukacijski centar za medicinske sestre s edukacijskim CD i audiomaterijalom te knjigama za učenje. Članovi Pulmološke sekcije prvi su iskoristili mogućnosti CD room-a i audiozapise za učenje zvukova disanja. Organizirane su radionice na kojima su medicinske sestre učile i slušale zvukove disanja. Bio je to prvi *workshop* s mogućnosti interaktivnog učenja za medicinske sestre. Glavna ideja bila je vrlo jednostavna, ali za to vrijeme i vrlo napredna. Godine 2000. organizirana je u Zagrebu radionica *Dišni sustav – anatomija, fiziologija, pato-*

the hospital and dispensary services. After the end of the mandate, the presidents continued their work by contributing to the development and progress of the Society through activities in the Executive Committee, the editorial office of the Bulletin, or by writing professional papers [2]. The presidents from the founding of the Society until today have been: Katarina Krvavica (1974 – 1976); Blanka Trajkovski (1976 – 1978); Stana Lovrić (1978 – 1980); Đurđa Gec (1980 – 1982); Katica Bauk (1982 – 1984); Gordana Fučkar (1984 – 1986); Ružica Gračak (1986 – 1988); Katica Sever (1989 – 1992); Ana Matajić (1992 – three months); Anđelka Mrvelj (1992 – 1996); Rosana Svetić Čišić (1996 – 2004); Jasminka Ban Grahovac (2004 – 2009); Marijeta Fištrek (2009 – 2017) and Tatjana Munko (2017 –).

The first professional consultation for nurses in pneumophthiology was held in 1974 in Zagreb. The Pneumophthiology Section organized, independently or in cooperation with others, formal meetings on the occasion of the International Day of Nursing. In 1975, in cooperation with The Croatian Medical Association, the 2nd Consultation of the Pneumophthiological Section was organized, and from May 28 to 30 of the same year, the 15th Congress of Pneumophthiologists of Yugoslavia was held in Belgrade, in which the nurses of the Croatian Pneumophthiological Section actively participated for the first time [3]. Along with the change in the pathology of the respiratory system, there is also a change in the nomenclature, therefore, pneumophthiology changes its name to pulmonology, and consequently, the Pneumophthiology Section changes its name to Pulmonology. At the time of the Homeland War, in the 90s of the last century, the Society continued its professional work, and professional meetings were organized at the Clinic for Lung Diseases Jordanovac. On Nursing Day 1998, the Spring Pulmonology Workshop was organized at the Clinic for Lung Diseases Jordanovac. Thanks to the cooperation with the American International Health Alliance (AIHA) in the University Hospital for Infectious Diseases “Dr. Fran Mihaljević” in 1998, an educational center for nurses was opened with educational CDs, au-

SLIKA 1. Tomo Soldo, med.techn., Suzana Pošteak, bacc.med.techn; fotografirano u SB za plućne bolesti, Zagreb, kabinet za plućnu funkciju 2024.

SLIKA 2. Sudionici 36. stručnog skupa Pulmološkog društva HUMS-a, Trakošćan 2012.

SLIKA 3. Članovi društva na završetku Pulmološkog simpozija u sklopu 13. međunarodnog kongresa Hrvatske udruge medicinskih sestara „Sestrinstvo bez granica“, Opatija 2024.

fiziologija za medicinske sestre. Iste je godine snimljen prvi edukacijski film za bolesnike pod nazivom *Bronhoskopija nije bauk* kao priprema bolesnika za bronhoskopiju, autorice Rosane Svetić Čišić, što je tada također bilo nešto potpuno novo. Pulmološka sekcija 2001. godine počinje govoriti na stručnim skupovima o holističkom pristupu bolesniku, što predstavlja početak holističkog pristupa u Hrvatskoj. Godine 2004. Pulmološka sekcija mijenja naziv u Pulmološko društvo HUMS-a te pod tim nazivom aktivno stručno djeluje i danas.

Pneumoftziološka sekcija / Pulmološko društvo piše i izdaje svoje publikacije. Putem publikacija Društvo omogućava kontinuitet edukacije svojih članova, ostalih zdravstvenih djelatnika i unapređuje sestrinsku profesiju kako bi što kvalitetnije i stručnije skrbili za pacijente.

Bilten je bio publikacija Pneumoftziološke sekcije Društva medicinskih sestara i medicinskih tehničara SR Hrvatske.

SLIKA 4. COVID tim za vrijeme pandemije; fotografirano u SB za plućne bolesti, Zagreb, Jedinica intenzivnog liječenja 2021.

dio material, and books for learning. Members of the Pulmonology Section were the first to use the possibilities of the CD room and audio recordings for learning breathing sounds. Workshops were organized where nurses learned and listened to breathing sounds. It was the first workshop with the possibility of interactive learning for nurses. The main idea was very simple, but also very advanced for that time. In 2000, *The Respiratory System - Anatomy, Physiology, Pathophysiology* workshop for nurses was organized in Zagreb. In the same year, the first educational film for patients entitled *Bronchoscopy is Not a Bogey* as a patient's preparation for bronchoscopy, by Rosana Svetić Čišić, was filmed, which was also something completely new at the time. In 2001, the Pulmonology Section began speaking at professional meetings about the holistic approach to the patient, which represents the beginning of the holistic approach in Croatia. In 2004, the Pulmonology Section changed its name to the Pulmonology Society of CNA, and under that name, it still operates professionally today.

The Pneumophthiological Section / Pulmonological Society writes and publishes its own publications. Through publications, the Society enables the continuity of education of its members and other healthcare professionals. It improves the nursing profession to provide the highest quality and professional care for patients.

The Bulletin was a publication of the Pneumophthiolog Section of the Association of Nurses and Medical Technicians of the Socialist Republic of Croatia. It was launched in 1975 and was published until 1989. A total of 23 issues were published. The frequency of publication of the Bulletin depended on technical and material possibilities, and it was free of charge. Articles for the Bulletin were written by nurses, doctors (pulmonologists, microbiologists, anesthesiologists, and cytologists), physiotherapists, laboratory technicians, X-ray technicians, dieticians, and psychologists [4]. The published articles were mainly professional papers and articles presenting research results. The Bulletin covered various topics in the fields of pneumophthiolog and pulmonology. The main goal was to provide nurses with professional literature. Great effort and enthusiasm were invested in each number. The topic that was written about was dealt with from different aspects. Some issues were thematic, and they were about lung tuberculosis, bronchial cancer, hospital infections, lung problems in children, and the healthcare process [1].

In addition to the Bulletin, the nurses of the Pulmonology Section published several valuable publications. In 1999, the manual *How to live with asthma* by Rosana Svetić Čišić was published. It is the first such manual that describes what happens to the body when we have asthma and how the affected person can help himself. In the same way, it was valuable educational material for people suffering from asthma and nurses who care for patients. In 2000, a group of authors published *Basic guidelines for procedures and health care in pulmonology*. It was the beginning of the standardization of procedures, the goal of which was to ensure the uniformity of the work of nurses and technicians in pulmonology. The Manual has been in use since 2000 and will be updated by the end of 2025. The newly updated edition of the Manual will show, using standardized guide-

Pokrenut je 1975. godine i izlazio je do 1989. godine. Publicirana su 23 broja. Učestalost izlaza Biltena ovisila je o tehničkim i materijalnim mogućnostima, a bio je besplatan. Članke za Bilten pisale su: medicinske sestre, liječnici (pulmolozi, mikrobiolozi, anesteziolozi, citolozi), fizioterapeuti, laboratorijski tehničari, rendgen tehničari, dijetetičari i psiholozi [4]. Objavljeni članci uglavnom su bili stručni članci i članci u kojima su prikazani rezultati istraživanja. U Biltenu se pisalo o različitim temama iz područja pneumoftiziologije i pulmologije. Osnovni je cilj bio omogućiti medicinskim sestrama stručnu literaturu. Velik trud i entuzijizam uloženi su u svaki broj. Tema o kojoj se pisalo obrađivala se s različitim aspektima. Poneki brojevi bili su tematski, a pisalo se o tuberkulozi pluća, karcinomu bronha, hospitalnim infekcijama, plućnim problemima kod djece i procesu zdravstvene nege [1].

Osim Biltena, medicinske sestre Pulmološke sekcije objavile su nekoliko izuzetno vrijednih publikacija. Godine 1999. izdan je priručnik *Kako živjeti s astmom* autorice Rosane Svetić Čišić. To je prvi takav priručnik koji na jednostavan način opisuje što se događa s tijelom kad imamo astmu i kako si oboljela osoba može pomoći. Na jednak način bio je vrijedan edukativni materijal osobama oboljelima od astme, ali i medicinskim sestrama koje skrbe za oboljele. Skupina autora 2000. godine izdaje *Osnovne smjernice za postupke i zdravstvenu njegu u pulmologiji*. Bio je to početak standardizacije postupaka kojemu je cilj bio osigurati ujednačenost rada medicinskih sestara i tehničara u pulmologiji. Priručnik je u upotrebi od 2000. godine te će do kraja 2025. godine biti dopunjen. Novo dopunjeno izdanje priručnika prikazat će pomoću standardiziranih smjernica svakodnevni rad i ulogu medicinskih sestara u multidisciplinarnom timu pri dijagnostičkim procedurama, obuhvatit će specifične sestrične postupke i u pedijatrijskoj pulmološkoj dijagnostici, plućnoj rehabilitaciji i respiratorne multirezistentne patogene, što do sada nije bilo obuhvaćeno. Priručnik *Inhalacijska terapija* autorica Rosane Svetić Čišić i Zorane Jurković izdan 2007. godine omogućio je sustavan pregled primjene inhalacijske terapije tijekom povijesti sve do danas. Priručnik je prvenstveno namijenjen medicinskim sestrama kao edukativni materijal. Autorice Tatjana Munko, Nataša Skelin Uglik i Martina Komerički objavile su 2015. godine priručnik *Liječenje kisikom u kući*. Priručnik je osmišljen kao edukativni materijal za zdravstvene djelatnike i za pacijente u cilju podizanja kvalitete života osoba koje liječenje kisikom upotrebljavaju u kućnim uvjetima, ali i kao pomagalo zdravstvenim djelatnicima u edukaciji bolesnika koji započinju liječenje kisikom u kući.

Članovi Pneumoftiziološke sekcije / Pulmološkog društva za svoj aktivan i stručan rad primaju mnoge nagrade i priznanja. Već na prvom Kongresu Pneumoftiziološke sekcije medicinskih sestara i tehničara Jugoslavije održanom 1979. u Sarajevu, počasnu diplomu dobila je medicinska sestra Aleksandra Tilli iz Hrvatske za zasluge i doprinos u radu s tuberkuloznim bolesnicima. Povodom 50. godišnjice osnutka Društva medicinskih sestara SRH, 1979. godine Pneumoftiziološkoj sekciji dodijeljena je pismena zahvalnica za postignute uspjehe u petogodišnjem radu. Također, Crveni je križ u Hrvatskoj povodom 100. godišnjice otkrića bacila tuberkuloze 1982. godine dodijelio Pneumoftiziološkoj sekciji

SLIKA 5. Dubravko Grgec, med. techn., Natalija Gavran, bacc.med.techn., Tatjana Munko, univ. mag.med. techn; fotografirano u Parku Maksimir, Zagreb povodom obilježavanja Svjetskog dana KOPB-a - javnozdravstvena akcija ZDRAVA PLUĆA ZA KVALITETAN ŽIVOT, 2017.

lines, the daily work and role of nurses in a multidisciplinary team during diagnostic procedures, it will include specific nursing procedures in pediatric pulmonology diagnostics, pulmonary rehabilitation, and respiratory multiresistant pathogens, which was not covered until now. The manual *Inhalation Therapy*, authored by Rosana Svetić Čišić and Zorana Jurković, published in 2007, provided a systematic overview of the use of inhalation therapy throughout history up to the present day. The Manual is primarily intended for nurses as educational material. In 2015, the authors Tatjana Munko, Nataša Skelin Uglik, and Martina Komerički published the manual *Oxygen treatment at home*. The Manual was designed as an educational material for health professionals and patients to improve the quality of life of people who use oxygen treatment at home, but also as an aid to health professionals in the education of patients who start oxygen treatment at home.

Members of the Pneumophthisiology Section / Pulmonology Society receive many awards and recognitions for their active and professional work. At the first Congress of the Pneumophysiological Section of Nurses and Technicians of Yugoslavia held in Sarajevo in 1979, nurse Aleksandra Tilli from Croatia received an honorary diploma for her merits and contribution to the work with tuberculosis patients. On the 50th anniversary of the founding of the Society of Nurses and Technicians of Socialist Republic of Croatia, in 1979, the Pneumophthisiology Section was awarded a letter of thanks for the achievements accomplished in five years of work. Also, on the 100th anniversary of the discovery of the tuberculosis bacillus in 1982, the Red Cross in Croatia awarded the Pneumophthisiology Section a certificate of appre-

zahvalnicu za suradnju i doprinos u suzbijanju tuberkuloze. Na drugom Kongresu Pneumoftiziološke sekcije medicinskih sestara Jugoslavije u Portorožu 1984. godine dodijeljeno je priznanje Pneumoftiziološkoj sekciji Hrvatske za uspješan dugogodišnji rad [1].

U 50 godina djelovanja Pneumoftiziološka sekcija / Pulmološko društvo organiziralo je 43 stručna savjetovanja, mnoštvo stručnih seminara i tečajeva te javnozdravstvenih akcija za opću populaciju. Osim toga, Pulmološko društvo aktivno sudjeluje na međunarodnim kongresima HUMS-a, aktivno surađuje i s drugim stručnim društvima HUMS-a, sudjeluje u pisanju specijalizacija za medicinske sestre iz područja pulmologije, a velik doprinos sestrinskoj profesiji daje putem publiciranja stručne literature, najprije putem svojeg Biltena kao stručnog glasila Pneumoftiziološke sekcije, a kasnije putem priručnika za medicinske sestre. Dugogodišnja tradicija i iskustvo i dalje inspiriraju te motiviraju članove Pulmološkog društva. U pripremi su skupovi s međunarodnim sudjelovanjem, izrada novih publikacija u svrhu edukacije bolesnika i zdravstvenih djelatnika te izrada Monografije društva povodom 50 godina djelovanja. Članovi Društva njeguju poštovanje prema svojim prethodnicima i učiteljima, ali jednako tako otvaraju prilike mladim kolegama koji imaju mogućnost djelovanja ne samo u okruženju koje unapređuje sestrinsku profesiju već i u okruženju koje njeguje osnovne vrijednosti sestrinstva orijentiranog na suradnju i poštovanje [1]. Tijekom vremena mijenjao se broj članova, ime Sekcije/Društva, ali kvaliteta rada i potreba medicinskih sestara da razgovaraju o aktualnim temama iz pulmologije i sestrinstva, prenose znanje i iskustvo, implementiraju nove ideje i tehnologije na radilišta diljem Hrvatske, traje i danas.

Svim članovima Pulmološkog društva HUMS-a čestitke na prvih 50 godina postojanja, stručnog i profesionalnog djelovanja.

ciation for its cooperation and contribution to the fight against tuberculosis. At the second Congress of the Pneumophthiziološki Section of Yugoslav Nurses in Portorož in 1984, recognition was given to the Pneumophthiziološki Section of Croatia for successful long-term work [1].

In 50 years of activity, the Pneumophthiziološki Section / Pulmonology Society has organized 43 expert consultations, numerous expert seminars and courses, and public health actions for the general population. In addition, the Pulmonology Society actively participates in international congresses of CNA, actively cooperates with other professional societies of CNA, participates in writing specializations for nurses in the field of pulmonology, and makes a great contribution to the nursing profession through the publication of professional literature, first through its Bulletin as a professional newsletter of the Pneumophthiziološki Section, and later through a manual for nurses. Years of tradition and experience continue to inspire and motivate members of the Pulmonology Society. Gatherings with international participation, the creation of new publications for the purpose of educating patients and healthcare professionals, and the creation of the Society's Monograph on the occasion of 50 years of activity are being prepared. Members of the Society cultivate respect for their predecessors and teachers, but they also open opportunities for young colleagues who have the possibility to work not only in an environment that improves the nursing profession but also in an environment that nurtures the basic values of nursing oriented towards cooperation and respect [1]. Over time, the number of members, and the name of the Section/Society changed, but the quality of work and the need for nurses to discuss current topics in pulmonology and nursing, transfer knowledge and experience, and implement new ideas and technologies at workplaces in Croatia, continues today.

Congratulations to all members of the Pulmonology Society of CNA on their first 50 years of professional activity.

Literatura / References

- [1] Režić S i Munko T. Pregled djelovanja Pulmološkog društva Hrvatske udruge medicinskih sestara od 1974. godine do 2021. godine. *Sestrinski glasnik*. 2021; 26 (3): 181–9. <https://doi.org/10.11608/sgnj.26.3.3>
- [2] Zapisnik Osnivačke skupštine Pneumoftiziološke sekcije Društva medicinskih sestara i medicinskih tehničara Hrvatske. *Bilten Pneumoftiziološke sekcije Saveza društava medicinskih sestara SR Hrvatske*. 1975; 1: 57–67.
- [3] Lovrić S. Prvi put na kongresu. *Bilten Pneumoftiziološke sekcije Saveza društava medicinskih sestara SR Hrvatske*. 1975; 2: 3–7.
- [4] Valpotić M. Izvještaj s godišnje skupštine. *Bilten Pneumoftiziološke sekcije Saveza društava medicinskih sestara SR Hrvatske*. 1989; 23: 35–43.